

ÖĞÜZ TÜRKÇESİYLE YAZILMIŞ BİR EL YAZMASINDA ÜMMÜ SIBYAN'IN TASVİRİ*

Description of Ummu Sibyan In an Oguz Turkish Manuscript

Dr. Öğr. Üyesi Mehdi REZAEI**

ÖZ

Cinler, şeytanlar, ifritler vb. yaratıklar birçok ulusun kültüründe yer almış olağanüstü varlıklardır. İnsanlara karşı kötülük yapmakla bilinen bu varlıklar kutsal metinlerde görülmekle birlikte masal ve destan gibi edebî türlerde de bulunmaktadır. Temel olarak iyilik ve kötülük karşılığı üzerine kurgulanmış olan bu varlıklar eski zamanlardan beri sözlü ve yazılı edebiyatın temel öğelerinden biri olmuşlardır. Farklı kültürlerde değişik adlarla tanınmalar da özellikleri bakımından birbirlerine benzemektedirler. Kötü ruhlar kategorisinde gösterilen söz konusu varlıklar farklı kılıklara girebilme özelliğine sahiptirler. Tarihî kaynaklarda genellikle çirkin, sıra dışı, korkunç, saçları ve tırnakları uzun olarak tasvir edilmişlerdir. Anlatılara göre kimi zaman insan, kimi zaman hayvan, kimi zaman ise olağanüstü bir yaratık şeklinde görülen bu varlıklar doğaüstü güce sahip olup belli mekân ve zamanlarda ortaya çıkarlar. Söz konusu korkunç varlıklardan biri de Ümmü Sibyan'dır. Bu yaratık, Sümer, Babil, Asur, Yunan, Yahudi, Türk ve diğer mitolojilerde görülen kimi mitolojik varlıklarla benzerlik göstermektedir. Türk mitolojisindeki alkarısı ile ortak özellikler gösteren bu korkunç yaratığın Hz. Süleyman ile karşılaşması ve aralarında gerçekleşen ikili konuşma bazı tarihî eserlerde anlatılmıştır. Konuyla ilgili Celâleddin Süyûtî'nin kaleme aldığı Rahmetü fi't-Tıbb ve'l-Hikme temel kaynaklardan biri olarak bilinmektedir. Ümmü Sibyan hakkında bilgi veren diğer bir eser ise Oğuz Türkçesiyle yazılmış küçük bir Ümmü Sibyan Risalesi'dir. Eserin nerede, ne zaman ve kim tarafından yazıldığı belli değildir, ancak dil özelliklerini incelediğimizde onun XVI.-XVII. yüzyıllarda Anadolu sahasında yazıldığını tahmin edebiliriz. Söz konusu risaleye göre Hz. Süleyman çölde şeytanlar, cinler ve ifritlerle gezerken çirkin bir kadına benzeyen, saçları dağınık, ejderha gibi ağzını açmış, ağzından yılanlar çıkaran, gözleri yıldırım gibi ışık saçan, tırnaklarıyla yerleri söken ve son derece korkunç olan Ümmü Sibyan ile karşılaşır. Üç yüz altmış altı kılığa girebilen, on iki isme sahip olan Ümmü Sibyan, hamile kadınların rahmine girip doğacak çocuklara zarar verir, yeni doğmuş bebekleri kör veya felç eder, insanların kemiklerine girip hastalanmalarına neden olur, insanların beyinlerine girip onları delirtir, kızların çirkin görünmelerine sebep olur, ahırlara girip hayvanlara zarar verir ve kısacası yeryüzündeki hiçbir mahluk onun zararlarından korunabilmiş değildir. Ümmü Sibyan Risalesi'nde yer alan çizelgeler ve resimler bu küçük eseri özel kılmıştır. Dilciler, halk bilimciler ve ilahiyatçılar için faydalı olabileceğini düşündüğümüz bu risale, 19208 numarayla İran Millî Kütüphanesinde saklanmaktadır. Bu makalede söz konusu risaleyi tanıtmakla birlikte mitolojik bir varlık olan Ümmü Sibyan'ı Türkçe bir yazma aracılığıyla tanımış olacağız. İncelemeler ve karşılaştırmalar sonucunda Ümmü Sibyan'ın diğer kültürlerde görülen benzer varlıklarla ortak özellikler paylaştığı tespit edilmiştir. Söz konusu özellikler Ümmü Sibyan ve benzer varlıkların ortak bir mitolojik varlıktan gelebileceğini göstermekle birlikte farklı ulusların tehlike, korku ve çocuk ölümü gibi durumlarda benzer tepkiler verdiklerini de göstermektedir. Ümmü Sibyan, İslami kaynaklarda görülse de özellikleri itibarıyla İslam öncesi kültürlerden geldiği anlaşılmaktadır.

Anahtar Kelimeler

Mitoloji, ifrit, Ümmü Sibyan, risale, Oğuz Türkçesi.

ABSTRACT

Elves, devils, afrits and all similar creatures are exceptional ones that have been existing in the cultures of many countries. The extra-ordinary creatures are seen as the creatures which have been extremely bad towards people have been mentioned in scriptures, tales and epics. These creatures are created by human's imaginations and also by the contrast between goodness and badness. Since old times they have been the key elements in the written and oral literatures. Although they have been called variously in different cultures, these creatures have the same features. Some of them that are categorized in Robin Goodfellow's levels can emerge in different ways. They are illustrated in historical sources with haggish faces, unearthly appearances, dire entities, and also having long nails and hair. These creatures have been shown in the shape of human, animal and sometimes are depicted as an exceptional one with a supernatural power that emerges in a defined place and time. One of these dire creatures is Ummu Sibyan. This creature has some features in common with the mythological

* Geliş tarihi: 08 Ağustos 2020 - Kabul tarihi: 17 Kasım 2021

Rezai, Mehdi. "Oğuz Türkçesiyle Yazılmış Bir El Yazmasında Ümmü Sibyan'ın Tasviri" *Millî Folklor* 132 (Kış 2021): 114-125

** Allameh Tabataba'i Üniversitesi Fars Edebiyatı ve Yabancı Diller Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, Tahrân/İran, rizai_m613@yahoo.com, ORCID ID: 0000-0001-8917-1559.

creatures in Sumerian, Babylon, Assyrian, Grecian, Jewish, Turk and other mythologies. Ummu Sibyan that has some features in common with Alkarısı in Turkic mythology. They both had met Solomon and they had some negotiations; thus, this meeting had been noted in some historical resources like Rahmetu fi't-Tibb ve'l-Hikme by Jalāl al-Dīn Suyūfī that has been considered as one of the important sources. Another piece of work on Ummu Sibyan is Booklet of Ummu Sibyan that was written in Oghuz Turkish but the compiler's name, and the place and time of writing is unknown, but by examining the linguistic features of the work, it can be estimated that the present work has been written in the Anatolian region in the 16-17th centuries. According to this booklet, while Solomon was wondering with elves, devils and afrits in a desert, he faced with Ummu Sibyan, a horrible creature. It was like an ugly woman with elflock, it opened its mouth wide and was bringing out some snakes. Its eyes were lightning as firelight and it was digging the earth with its claws. It can appear in 366 different shapes and also has twelve different names. It can enter the pregnant women's uterus and hurts the fetus. It makes people blind or paralyzes the newborns. It enters human's bones and makes them ill. It also penetrates in human's brains and makes them mad. It causes girls to seem ugly. It enters the stables and hurt animals. And finally, every creature will be hurt by its badness. Tables and small illustrations in Booklet of Ummu Sibyan have dedicated a new identity to this small work. This booklet that can be helpful for linguistics, folklorists and theologians. This work registered in the National Library of Iran with the number 19208. In addition of introducing the aforementioned booklet, in this essay, we will learn more about Ummu Sibyan the mythological creature by using this Turkish manuscript. The studies and comparisons reveal that Ummu Sibyan has common features with similar creatures in different cultures. These common features, while suggesting that Ummu Sibyan and similar creatures probably have emerged from a common mythological creature, also indicate similar reactions of different nations to concepts such as danger, fear, and child death. Although Ummu Sibyan can be seen in Islamic sources, according to the characteristics of this creature, it can be found that it relates to pre-Islamic cultures.

Keywords

Mythology, afrit, Ummu Sibyan, booklet, Oghuz Turkish.

Giriş

Çağımızda bilim ve teknoloji hızlı bir şekilde gelişse de insanoğlu mitolojik varlıkları tamamen unutmuş değildir. Bu varlıklar modern sanata özellikle görsel ve sinema gibi sanatlarla hep ilham kaynağı olmuşlardır. Bugün, söz konusu varlıklar olağanüstü ve efsanevi olarak nitelendirilse de eskiden insanlar bu varlıklara büyük ölçüde inanıp çeşitli kaynaklarda onların esrarengiz güçlerinden bahsetmişlerdir. Bu tarz inanışların bazı kesimlerde hâlâ yaygın şekilde devam ettiği bilinmektedir.

Pek çok ulusun sözlü ve yazılı edebiyatına baktığımızda değişik özellikleri taşıyan çeşitli yaratıklarla karşılaşırız. Söz konusu yaratıklar genellikle iyiliği veya kötülüğü temsil eden olağanüstü güçlere sahip varlıklardır. İnsanlık tarihinde iyilik-kötülük, aydınlık-karanlık ve hak-batıl mücadelesi gerek kutsal metinlerde gerekse din dışı yapıtlarda görülmektedir. İyi karakterleri temsil eden varlıklar cesaret, bereket, mutluluk, doğruluk, iyilik, yardımseverlik vb. kavramların simgesiyken kötülüğü temsil eden varlıklar ise şer, hilecilik, hainlik, habaset, fesat, ziyan vb. kavramların sembolü olmuşlardır. Kimi uluslarda söz konusu mitolojik varlıklar insan, kimisinde hayvan, kimisinde ise doğüstü yaratıklar olarak tezahür ederler. Kimi yaratıklar farklı kültürlerde ortak iken kimisi ise belli kültür çevrelerinde görülmektedir. Örneğin ejderha, dev, peri gibi varlıklar farklı mitolojilerde bulunurken Typhon ve Minotaur gibi yaratıklar Yunan mitolojisine özgüdür. Söz konusu olağanüstü yaratıklar farklı ülkelerde sanatçılar tarafından sadece edebî eserlerle sınırlı kalmayıp resim, heykel gibi diğer sanat dallarında da tasvir edilmeye çalışılmıştır. Son zamanlarda sinema teknolojisinin gelişmesi sonucunda bu olağanüstü yaratıklar filmlerde, dizilerde, çizgi filmlerinde de yaygın bir şekilde canlandırılmaya başlamıştır.

Farklı mitolojilerde iyilik-kötülük veya aydınlık-karanlık, karşıt özellikler taşıyan tanrılar tarafından karakterize edilmiştir. Türk mitolojisinde Ülgen-Erlık, Fars

mitolojisinde Ahura Mezda-Ehrimen, Mısır mitolojisinde Osiris-Seth aydınlık-karanlık karşıtlığını gösteren tanrılardır. Mitolojide, iyilik ve kötülük kavramlarını temsil etmek sadece tanrılarla sınırlı kalmayıp insan dışı diğer yaratıklarda da görülmektedir. Söz konusu yaratıklar insan karşısında çoğunlukla düşmanca bir tavır sergilemekte. Kötülük simgesi olan şeytanlar, ifritler, cinler, cadılar, devler vb. yaratıklar insanlara husumet besleyip onları doğru yoldan saptırma veya zarar verme eyleminde bulunmaktalar. Çeşitli dillerde yazılan edebî, dinî ve tarihî eserlerde bu yaratıklar farklı şekillerde tasvir edilse de birçok açıdan birbirine benzemektedirler. Kolektif bilinçaltından gelen benzer motiflerin yanı sıra kavimler arası etkileşimler de bu olağanüstü yaratıkların benzerliğini sağlamakta rol oynamıştır.

Masallar ve destanlarda görülen ejderha ve dev gibi olağanüstü varlıklar genellikle masal kahramanının karşısına çıkıp onu engellemeye veya öldürmeye çalışır, ancak bulunduğu gibi bu tür anlatılarda kahraman hep kazanan taraf olmuştur. Bu gibi durumlar, masalların genel özelliklerini¹ yansıtmakla birlikte insanoğlunun düşüncesinde iyiliğin kötülüğe üstün gelme ülküsünün de açık tezahürüdür.

Cin, şeytan, melek ve bunlara benzer doğaüstü varlıklar kutsal metinlerde bulunduğu gibi belli kültür çevrelerinde ortaya çıkan eserlerde de görülmektedir. Örneğin Kur'an'da Neml (17), İsrâ (88), Hûd (119), Rahman (33) surelerinde cinden bahsedilirken Eski Uyur metinlerinde de *yek* (İnan 1976:29, Hamilton 1998: 232) sözcüğü şeytan kavramını karşılamaktadır. İslam dininin yaygınlaşmasıyla birlikte cin, şeytan, melek ve peri gibi kavramlar Müslüman toplumların sözlü ve yazılı anlatılarında kullanılmaya başlamıştır. Nitekim *Dîvânü Lugâti't-Türk'te ısrık* maddesinde şöyle bir açıklama yapılmıştır: “Cin² çarpmasına uğramış çocukları tedavi ederken kullanılan bir kelime. Yüzüne duman ve buğu tutularak *ısrık ısrık* denir; "ey cin, ısırılmış ol" demektir” (Ercilasun ve Akkoyunlu 2018:48-49). Ancak Müslüman toplumlar kendi mitolojilerinde yer alan olağanüstü yaratıkları da tamamen unutmamışlardır. Türk kültüründe *albastı* (*al, alkarısı, alanası, alkızı* vb.)³, *gulyabani, tepegöz, demirturak, dev, ejderha, canavar* gibi varlıklar insanlara zarar verebilen kötü huylu varlıklardır⁴.

İslam kültürü tesirinde Müslüman olan toplumların sözlü ve yazılı edebiyatına giren kötü huylu başka bir yaratık ise *Ümmü Sıbyan*'dir. Yazımızın ve elimizdeki risalenin ana konusunu oluşturan Ümmü Sıbyan özellikleri itibarıyla mitolojik bir varlıktır. Bu görüşü kanıtlamak için elimizdeki risaleyi incelemekle birlikte bazı tarihî kaynaklarda Ümmü Sıbyan ile ilgili yer alan bilgilere değindik. Ayrıca farklı mitolojilerde Ümmü Sıbyan ile benzer özellikler taşıyan yaratıkları da dikkate alarak bu varlığın profilini daha detaylı bir şekilde göstermeye çalıştık. Elde ettiğimiz bilgilerden yola çıkarak Ümmü Sıbyan'ın İslam öncesi kültürlerden geldiği ve zamanla dinî metinlere girdiği saptanmıştır.

Bir İfrit Olarak Ümmü Sıbyan

Çeşitli kaynaklara baktığımızda kötü huylu varlıkların bir bölümü ifrit olarak belirtilmiştir. İfrit terimi genellikle dik insan bedenli yarı hayvan yarı insan yaratıklar için kullanılır. İnsanlara hastalık yaymak en alışılmış saldırı araçlarıdır (Black ve Green 2003:106-107). Günümüzde mecazi anlamda kötülük yapmakta sınır bilmeyen insanlar için de kullanılmaktadır. İfritlerin genellikle çöl, dağ, orman, virane vb. yerlerde yaşadıklarına inanılmaktadır. Tarihî ve dinî kaynaklarda da adı geçen ifrit son derece çirkin ve korkutucu bir varlık olarak nitelendirilmiştir. İfrit türlerinden biri de Ümmü Sıbyan'dır. Daha çok dinî kaynaklarda karşımıza çıkan bu varlık zamanla bir hastalık adı olarak da kullanılmıştır. Ümmü Sıbyan İslami kültür dairesinde çocuklara özgü bir hastalık adı olarak kayıtlara geçmiştir (Nafisi 1976: 380, Muhakkik 1988: 291). Bilindiği gibi geleneksel

tıpta bazı hastalıkların adı kötü huylu varlıkların adıyla ilişkilendirilmiştir.⁵ Ümmü Sıbyan hastalığı da yazımızın konusunu oluşturan korkunç ifritin ismini taşımaktadır.

Arap din bilgini Celâleddin Süyûtî (1445-1505) ünlü eseri *Rahmetü fi't-Tıbb ve'l-Hikme*'de Ümmü Sıbyan ile Hz. Süleyman'ın karşılaşmasını anlatmış bu yaratığın özelliklerinden bahsetmiştir. Süyûtî'nin kaydına göre Ümmü Sıbyan'ın kesici dişleri fildişi gibi, saçları hurma ağacının kuru dallarına benzer, burnundan duman püskürtmekte, sesi yıldırım sesi gibi dehşetli, gözlerinden şimşek ışığı gibi bir ışık saçmaktadır (Süyûtî 199). Ümmü Sıbyan'ın bu gibi özelliklerini elimizdeki risalede de görebiliriz.

Ümmü Sıbyan insanları çeşitli bakımlardan zarara uğratmaktadır, ancak bu yaratığın en tipik özelliği hamile kadınların rahmindeki veya yeni doğan bebeklere zarar vermektir. Söz konusu yaratık, görünüş ve yaptığı kötü işler bakımından Türk kültüründe bilinen *alkarısı* (*al, alanası, alkızı, albası* vb.)⁶, İran'ın farklı etnik grupları inancında yer alan *al'*, Yunan mitolojisinde var olan *lamia*, Yahudi mitolojisinde görülen *lilith* şeytanına benzerlik göstermektedir. *Lilith*'in belirgin özelliklerinden ebeleri aldatarak yeni doğan bebekleri zehirlemesi veya bizzat kendisi öldürmesidir (Çinar 2018:366). Ümmü Sıbyan Mezopotamya mitolojisinde *lamaštu* ile de benzer özellikleri paylaşmaktadır. *Lamaštu* hamile bir kadının evine sızarak bebeği öldürmek için kadının karnına yedi kez dokunur veya çocuğu sütneden kapıp kaçırırdı (Black ve Green 2003:142). Kimi araştırmacılar da Türk mitolojisinde görülen *alkarısı* motifini Sümer, Babil ve Asur gibi eski medeniyetlerin mitolojisinde yer alan bazı motiflerle ilişkilendirmişlerdir⁸. Filipin folklorunda görülen *asuang*, neredeyse bütün yönleriyle *alkarısı*na benzemektedir. Malezya ve Endonezya'da varlığına inanılan *Pontianak* ve *Penanggalan* da *alkarısı*yla birtakım benzerlikler gösterir (Polat 2019: 161-162). Bu bilgilerden yola çıkarak söz konusu yaratık farklı kültürlerde değişik adlar taşısa da çok eski çağlardan kalan ortak bir mitolojik varlık olarak düşünülebilir. İslami kaynaklarda görülen Ümmü Sıbyan gibi yaratıklar özellikleri itibariyle İslam öncesi kültürlerden kalma mitolojik varlıklar olmalıydılar. Ancak dinî metinlerde görüldüğü için Müslüman toplumlar Ümmü Sıbyan ve ona benzer varlıklardan korunmak için dua ve muskaya başvurmaktalar. *Ümmü Sıbyan Duası* bazı dinî kaynaklarda görülmektedir. Elimizdeki risalede de söz konusu dua mevcuttur.

Ümmü Sıbyan Risalesi

İran Milli Kütüphanesinde 19208 numarayla kayıtlı olan *Ümmü Sıbyan Risalesi*, 32 sayfadan oluşmakta, 10 sayfasında herhangi bir yazı bulunmamaktadır. Birinci sayfa hariç resimsiz sayfalarda 17 satır görülmektedir. *Ulûm-i Garibe* (garip bilimler) kategorisinde yer alan bu risalenin ne zaman, nerede ve kim tarafından yazıldığı belli değildir, ancak eserin sınırlı dil malzemesini dikkate aldığımızda onun Oğuz Türkçesiyle tahminen XVI. veya XVII. yüzyılda yazıldığını söyleyebiliriz. Risaleyi temel olarak üç bölüme ayırmak mümkündür. Birinci bölümde Ümmü Sıbyan ile Hz. Süleyman'ın ikili konuşmasına yer verilmiştir. Bu bölümde Ümmü Sıbyan'ın nasıl bir varlık olduğu ve ne gibi işler yaptığı anlatılmıştır. İkinci bölümde bu varlıktan korunmak için okunması gereken dualar belirtilmiştir. Üçüncü bölümde ise çeşitli çizelge ve resimlere yer verilmiştir.

Ümmü Sıbyan'ın Hz. Süleyman İle Karşılılaşması

Risalenin başında Hz. Süleyman'ın Ümmü Sıbyan ile karşılaşması tasvir edilmiştir. Hz. Süleyman cinler, şeytanlar ve ifritler ile çölde gezerken türlü ağaçlar ve ejderhalarla dolu bir vadiye vardığında Ümmü Sıbyan ile karşılaşır. Bu bölümde Ümmü Sıbyan şu şekilde tasvir edilmiştir:

Bir çirkin yüzlü kadın gördü başı açık, saçları dağılmış, ejderha gibi ağzını açmış, gözleri yeşil, yüksek bir ses ile bağıyordu. Burnunun deliklerinden tütünler çıkarıp ağzından ateş

saçıyor, yılanları alev gibi ağzından çıkarıp tırnaklarıyla yerleri kazıyordu. Ağaçları kökünden söküp yerinden çıkarmakta, nefesi rüzgâr gibi, gözleri şimşek gibi çakıyordu.

O ana kadar böyle korkunç bir yaratık görmeyen Hz. Süleyman aşırı biçimde korkup ona kim olduğunu sorar. Ümmü Sıbyan da kendisinin insan veya cin türünden olmadığını söyleyerek Allah tarafından insanoğluna musallat edildiğini vurgular. Ümmü Sıbyan'ın özellikleri ve insanlar karşısında yaptığı kötü işler risalede şu şekilde anlatılmaktadır:

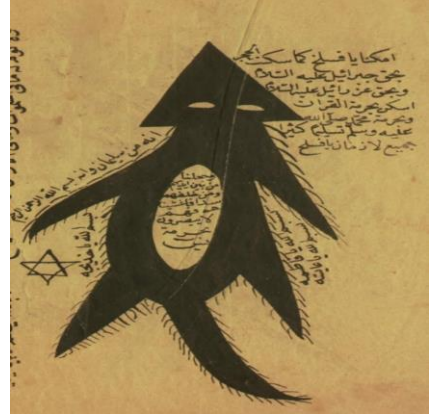
Hamile kadınların vücuduna girip rahimlerindeki çocuğa zarar verir, çocuğu kör veya elsiz bırakır. Yeni doğmuş çocuğun kulağına bağırıp canını alır. Yeni doğmuş çocukların kemiklerine girip onlara zarar verir. Kimi çocukların kafasına girer ve aklını giderip deli eder. Horoz gibi öter, köşek gibi böğürür, aslan gibi kükrer. Üç yüz altmış altı hilesi var, üç yüz altmış altı kılığa girer. Üç yüz altmış altı yıldan beri insanoğlunun damarlarına girip ona çeşitli zararlar verir. İnsanın doğasını değiştirir. Göz kamaştırıcı şimşek gibidir, şiddetli rüzgâr gibi gürler. Karşısına çıkanlara kanadıyla vurup onları bunaltır, vücutlarının ağrmasına yol açar. Rüzgâr gibi insanların eklemelerine girip akıllarına zarar verir, benzini sarartır, cismine zayıflatır. Kalbine hüznün verir, vücudunun titremesine neden olur. Ağzının gözünün eğilmesine, elinin ayağının felç olmasına sebep olur. İnsanoğlunun vücudunda karınca gibi gezer. Erkek, kadın, büyük, küçük onun hilelerinden kurtulamaz. Eli yağa bulaşan biri ellerini yıkamadan uyursa onun kemiklerine girip vücudunu zayıflatır, karnını şişirip tedavi edilemeyen hastalığa uğratar. Görücüsü olan kızın eteği altında saklanıp onu görücülere çirkin gösterir. Ahırdaki hayvanlara⁹ öyle zarar verir ki hayvan sahipleri onlardan yarar görmezler, en sonda da helak olurlar.

Ümmü Sıbyan insanların yanı sıra diğer canlılara da zarar verebileceğini söyleyerek sadece *esmâ-i ilâhî*'yi yanlarında bulunduranların kendi şerrinden kurtulabileceklerini vurgulamaktadır. Hz. Süleyman onu ayağına, boynuna demir zincir vurmakla, yakıp üzerine kalay, kurşun dökmekle, kısacası onu helak etmekle tehdit etse de Ümmü Sıbyan bu eylemlerin hiçbir işe yaramayacağını söyleyerek sadece Allah'ın isimlerinin faydalı olabileceğini anlatmaktadır. Onun dediğine göre biri Allah'ın isimleri ile birlikte Hz. Âdem'in tövbesinin kabul olunmasına sebep olan duayı, Hz. Nuh'un denizde kurtulmasını sağlayan duayı, Hz. Eyüp'ün hastalıktan iyileşmesini sağlayan duayı, Hz. Yunus'un duasını ve Hz. İbrahim'in ateşten kurtulmasını sağlayan duayı muska şeklinde yanında bulundurursa Ümmü Sıbyan ona yaklaşmaz.

Ümmü Sıbyan kendisinin on iki isme sahip olduğunu ve bu isimlerle birlikte Allah'ın isimlerini muska şeklinde taşıyan birisinin onun şerrinden uzak kalacağını söylemektedir. Bu muskanın herhangi bir evde bulunması hâlinde o ev tüm afetlerden, hastalıklardan, şeytan vesveselerinden, cin, peri, dev, ifrit gibi varlıkların şerrinden korunmuş olacaktır.

Hz. Süleyman, insanların Ümmü Sıbyan'dan kıyamete dek korunabilmesi için onun yemin edip bir antlaşma yapmasını talep eder. Ümmü Sıbyan da Allah'ın isimleri, kendisinin on iki ismi ve bu antlaşmayı taşıyan insanlara asla yakınlaşmayacağına dair yemin eder. Ayrıca Hz. Süleyman'ın mührünü (*Müühr-ü Süleyman*) yanında bulunduranlardan da uzak duracağını belirtir. Söz konusu antlaşmayı saklayan kişi kıyamete kadar yeryüzünün tüm şeytanlarından korunmuş olacaktır. En sonda da Hz. Süleyman antlaşmaya beş sayfadan oluşan kendi dualarını eklemektedir. Antlaşmanın sonunda Ümmü Sıbyan ve Hz. Süleyman'ın mühürlerine de yer verilmiştir. Söz konusu mühürler şu şekilde tasvir edilmiştir:

Risalenin son bölümünde iki sayfalık Ümmü Sıbyan duası bulunmaktadır.

Ümmü Sıbyan Risalesinin Dili

Ümmü Sıbyan Risalesi'nin Türkçe bölümü sekiz sayfalık bir metinden oluşmaktadır. Bu küçük risalede bazı sözcüklerin ikili biçimlerinin kullanılması eserin bir geçiş döneminde (Eski Oğuz Türkçesinin Doğu ve Batı Oğuzcaya ayrıldığı dönemde) yazıldığını göstermektedir. Risalenin birkaç sayfalık metnini dikkate alarak yazıldığı dönemin bütün dil özelliklerini tespit etmemiz mümkün olmayacaktır, fakat aşağıda belirtilen hususların eserin dili hakkında bazı ipuçları verebileceği kanaatindeyiz.

- *ayt*- "söylemek", *ur*- "vurmak", *kaçan* "ne zaman", *kaᅇı* "hangi", *temür* "demir", *dürlü* "türlü", *at* "ad" (*ad* da görülmektedir), *andan* "ondan", *birle* "ile" (*ile* de kullanılmaktadır) gibi sözcükler kullanılmıştır.
- Son hecede yuvarlak ünlüler genellikle korunmuştur: *getürüp*, *çeküp*, *kıldırıp*, *baᅇlyup*, *çıkarup*, *varup*, *egilür*, *canlu*, *şuratlu* vb.
- Belirtme hâli eki teklik üçüncü şahıs iyelik ekinden sonra *-n* biçiminde gelmektedir: *başın* "başını", *'aklın* "aklını", *kaᅇnın* "karnını", *tövbesin* "tövbesini".
- Emir kipinin teklik ikinci şahısı için *-gil* eki kullanılmıştır: *baᅇa haber vergil* "bana haber ver". Be ek, Eski Oğuz Türkçesinde görüldüğü gibi Osmanlıca'nın başlarında (Ergin 2009: 306) da kullanılmıştır.

• Geniş zamanın olumsuzu Eski Oğuz Türkçesinde *-mAz* (Timurtaş 2005: 143) ile yapılmaktadır. Geniş zamanın menfisinde birinci şahıslar için *-mA* kullanılması Eski Anadolu Türkçesinden sonra ortaya çıkmıştır (Ergin 2009: 295). Risalede bulunan *seni şalıvermem* "seni bırakmam" örneği, geniş zamanın olumsuzunun birinci şahıslarda *-mA* ile yapıldığını göstermektedir. Bu durum risalenin XV. yüzyıldan sonra yazıldığını göstermektedir.

• Eski Oğuz Türkçesinde istek kipinin teklik birinci şahsı için *-AyIn* ve *-AyIm* karışık olarak kullanılmış (Ergin 2009: 305). Eserde tek bir örnekte *-ayım* eki tespit edilmiştir: *seniñ üzerine bir 'ažım kşasem kılayım* "senin üzerine büyük bir yemin edeyim".

• Risale metninde görülen *ben, baña* "bana", *yüz* "surat", *yürek, yıldırım, yılan, yüce, gibi, kemik* gibi sözcükler, *-sin* ekinin (*kimsin, edersin* vb.) kullanılması, yeterlik fiilinin olumsuzunun *-AmA* (*olamazsın* gibi) ile yapılması ve istek kipinin teklik birinci şahsında *-AyIm* ekinin kullanılması (*kşasem kılayım* "yemin edeyim") eserin muhtemelen Anadolu sahasında kaleme alındığını göstermektedir.

• Risalede Arapça ve Farsça kökenli sözcükler az sayıda kullanılmıştır. Kullanılan bazı Arapça ve Farsça sözcükler ise değişik bir imlayla yazılmıştır: *ifrid* (افرید) < 'ifrit (عفریت), *şaf* (صاف) < *şaf* (صف), *raş* (راص) < *rāst* (راست), *mekir* (مکیر) < *mekr* (مکر), *muşşal* (موفصال) < *maşşal* (مفصل), *cin* (جین) < *cin* (جن).

Sonuç

Çeşitli bilim dalları gelişmeden önce insanoğlu başına gelen kötü olayları ruhlar veya doğaüstü varlıklarla ilişkilendirmiş, özellikle bazı hastalıkların bu varlıklardan kaynaklandığına inanmıştır. Çağımız insanının tamamen zihninden silinmemiş olan söz konusu doğaüstü varlıklar gerek halk kültüründe gerekse dinî inançlarda hâlâ etkisini sürdürmektedir. İslam toplumlarında *Ümmü Sıbyan*, Türk kültüründe *alkarısı*, Yunan mitolojisinde *lamia*, Yahudi mitolojisinde *lilith*, Mezopotamya mitolojisinde *lamaştı* gibi varlıkların özelliklerini dikkate aldığımızda bunların tarih öncesi ortak bir mitolojik varlıktan geldiği söylenebilir. Ayrıca bu özellikler, farklı ulusların tehlike, korku, çocuk ölümü ve benzer durumlar karşısında benzer tepkiler verdiklerini de göstermektedir. Farklı isimler altında zamanla başka işlevler de kazanabilen bu varlıkların ortak özelliklerini şu şekilde özetleyebiliriz: Kötü huyludur, dişi bir varlıktır, olağanüstü güce sahiptir, çirkindir, lohusa kadınlara ve yeni doğmuş bebeklere zarar verir. Ümmü Sıbyan kendisinin insan veya cin türünden olmadığını ve Allah tarafından insanlara musallat olmak için gönderildiğini iddia etmektedir. Bu yaratığın yaptığı kötü işleri ve insanlara zarar vermektan başka bir iş yapmadığı düşünüldüğünde bu görüşün dinî öğretilerle bağdaşmadığını görebiliyoruz. Bunların yanı sıra ağzından ateşler saçıp yılanlar çıkaran, üç yüz altmış kılığa girebilen, on iki isim taşıyan bir varlık mitolojilerde gördüğümüz yaratıkların özelliklerini taşımaktadır. Ümmü Sıbyan hikâyesinde görülen olay dizisi; bu hikâyede Hz. Süleyman'ın merkezde bulunması ve onun mührünün koruyucu olması; kullanılan motifler ve resimler, örneğin beş köşeli yıldızın yer yer kullanılması; söz konusu hikâyenin İslam öncesi kültürlerden (muhtemelen Yahudi kültüründen) geldiğini ve zamanla İslami bir kılığa (hikâyede yer alan ayetler ve dualar İslam dinine aittir) büründüğünü söyleyebiliriz. Bu mitolojik yaratığın adı zamanla İslami kültür dairesinde çocuklara özgü bir hastalık adı olarak da kullanılmıştır. Bu hastalık günümüzde epilepsi hastalığı olarak bilinmektedir. Bir sinir hastalığı olduğundan dolayı onu Ümmü Sıbyan ile ilişkilendirmişlerdir.

Mitolojik anlatılarda iyi ve kötü mücadelesinde kötü huylu yaratıklar genellikle mağlup olan taraf olmuşlardır. Bu gibi yapıtlarda kahraman, kötü huylu varlıklarla savaşır ve sonunda onu yener. Elimizdeki risaleye baktığımızda da Hz. Süleyman'ın Ümmü

Sıbyan'ı kendi kontrolü altına alması yine iyiliğin kötülüğe üstün gelme ülküsünün tezahürüdür. Cinlerin Hz. Süleyman'ın emrine girmesi düşünüldüğünde de söz konusu durum daha detaylı anlaşılacaktır. Diğer taraftan insanoğlu eski çağlardan beri kötü ruhlardan korunmak için dualara başvurmayı ritüel hâline getirmiştir. Özellikle İslamiyet'in yaygınlaşmasıyla birlikte Müslümanlar söz konusu kötü ruhlardan korunmak için Kur'an ayetlerini de içeren duaların okunmasına önem vermişlerdir. Ümmü Sıbyan gibi mitolojik bir varlıktan veya onun neden olabileceği hastalıktan korunmak için okunması önerilen *Ümmü Sıbyan Duası* bunun açık örneğidir.

NOTLAR

1. Geniş bilgi için bk. Propp, Vladimir. *Masalın Biçimbilimi*. (Çev. Mehmet Rifat ve Sema Rifat). İstanbul: B/F/S Yayınları, 1985.
2. Besim Atalay peri diye çevirmiştir (Atalay 2006:99).
3. Geniş bilgi için bk. Abdülkadir, İnan. "Al Ruhı Hakkında". *Makaleler ve İncelemeler 1*. Cilt. Ankara: Türk Tarih Kurumu, 1998. s. 259-267. / Şimşek, Esmâ. "Türk Kültüründe "Alkarısı" İnancı ve Bu İnanca Bağlı Olarak Anlatılan Efsaneler". *Akra Uluslararası Kültür Sanat Edebiyat ve Eğitim Bilimleri Dergisi*, 12 (2017): 99-115.
4. Konuyla ilgili son yıllarda iki önemli çalışma yapılmıştır, bu çalışmalar şunlardır: Sarpkaya, Seçkin. *Türklerin Şeytani Masalları - Türk Masal ve Efsanelerinde Demonik Varlıklar*. Ankara: Karakum Yayınları, 2018. / Duman, Mustafa. *Türk Halk Anlatmalarında Olumsuz Tipler - Mit, Destan, Halk Hikayesi*. Ankara: Karakum Yayınları, 2020.
5. Geniş bilgi için bk.: Yıldız Altın, Kübra. "Hastalık Adları Bağlamında Kötü Ruhların Dönüşümü: Türkistan'dan Anadolu'ya". *Türk Dünyası İncelemeleri Dergisi* 19 (2019): 159-180.
6. Türk halk inancında alkarısı loğusalara ve kısraklara musallat olan korkunç bir yaratıktır. Dev kadar büyük, uzun boylu, uzun parmaklı ve uzun tırnaklıdır. Çok çirkin ve iğrenç bir suratı vardır. Bedeni yağlı, uzun ve siyah saçlıdır. Saçları, aynı zamanda darmadağındır ve kocaman bir başa sahiptir. Dişleri at dışı gibi iri ve seyreker, ayakları ise terstir. Bunlar, loğusaların ve yeni doğan çocukların ciğerlerini yiyerek beslenirler (Şimşek 2017: 101). Lohusalara musallat olan bu kötü ruh Çin seddinden Akdeniz kıyılarına, buz denizinden Hind'e kadar yayılmış Türk folklor ve hurafelerinde Al karısı, albastı, albis, almıs adlarıyla yer almıştır (İnan 1986: 169).
7. İran'da hem Türkler hem de Türk olmayan etnik grupları arasında al inancı yaygındır. Bu inanca göre al hamile kadınlara ve yeni doğan bebeklere zarar veren bir yaratık olarak tanımlanmaktadır.
8. Geniş bilgi için bk. Karini, Gülcan. "Halhal (İran) Efsanelerinde Eş Zamanlı ve Art Zamanlı Yaklaşımlar: Al Karısının Kolyesi ve Sümerler". *Türk Dünyası İncelemeleri Dergisi*, 13 (2013): 67-76.
9. Ahırdaki hayvanlara zarar vermek eylemi alkarısında da görülmektedir. Bilindiği gibi alkarısının gerçekleştirdiği iki temel eylemden biri ahırdaki atların yevelerini örmek ve sırtlarına binerek onları yormaktır.

YAZARLARIN KATKI DÜZEYLERİ: Birinci Yazar %100.

ETİK KOMİTE ONAYI: Çalışmada etik kurul iznine gerek yoktur.

FİNANSAL DESTEK: Çalışmada finansal destek alınmamıştır.

ÇIKAR ÇATIŞMASI: Çalışmada potansiyel çıkar çatışması bulunmamaktadır.

KAYNAKÇA

- Atalay, Besim. *Divanü Lûgat-it-Türk I*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları, 2006.
- Bayat, Fuzulî. *Türk Mitolojik Sistemi 2*. İstanbul: Ötügen Neşriyat, 2007.
- Black, Jeremy ve Green, Anthony. *Mezopotamya Mitolojisi Sözlüğü, Tanrılar İfritler Semboller* (Haz.: Necdet Hasgöl). İstanbul: Aram Yayınları, 2003.
- Çevirme, Hülya ve Sayan, Ayşe. "Alkarısı İnanmaları ve Bilim". *Millî Folklor* 65 (2005): 67-72.
- Çınar, Aynur. "Lilith: Yahudi Mitolojisinde Ana Tanrıça'nın Düşüş ve Şeytana Dönüşüm Serüveni". *Bilimname XXXV* (2018): 361-393.
- Demren, Özlem. "Türk Kültüründe Bir Korku Kültü Olarak Sivas'ta Alkarısı ve Albasması İnanışı". *Antropoloji* 36 (2018): 1-27.
- Duman, Mustafa. *Türk Halk Anlatmalarında Olumsuz Tipler - Mit, Destan, Halk Hikayesi*. Ankara: Karakum Yayınları, 2020.
- Duvarcı, Ayşe. "Türklerde Tabiat Üstü Varlıklar ve Bunlarla İlgili Kabuller, İnanmalar, Uygulamalar". *Bilgi Dergisi* 32 (2005): 31-142.

- Ercilasun, Ahmet B. ve Akkoyunlu, Ziyat. *Kâşgarlı Mahmud Dîvânı Lügati't-Türk Giriş-Metin-Çeviri-Notlar-Dizin*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları, 2018.
- Ergin, Muhtarrem. *Türk Dil Bilgisi*. İstanbul: Bayrak Yayınları, 2009.
- Graves, Robert. *Yunan Mitleri, Tanrılar, Kahramanlar, Söylenceler* (Çev.: Uğur Akpur). İstanbul: Say Yayınları, 2010.
- Gülensoy, Tuncer. *Türkiye Türkçesindeki Türkçe Sözcüklerin Köken Bilgisi Sözlüğü*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları, 2017.
- Hamilton, James Russell. *İyi ve Kötü Prens Öyküsü*. (Çev.: Vedat Köken). Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları, 1998.
- İnan, Abdülkadir. *Eski Türk Dini Tarihi*. İstanbul: Kültür Bakanlığı Yayınları, 1976.
- —. *Tarihte ve Bugün Şamanizm*. Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları, 1986.
- —. *Makaleler ve İncelemeler, 1.Cilt*. Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları, 1998.
- Karini, Gülcan. "Halhal (İran) Efsanelerinde Eş Zamanlı ve Art Zamanlı Yaklaşımlar: Al Karısının Kolyesi ve Simerler". *Türk Dünyası İncelemeleri Dergisi* 13 (2013): 67-76.
- Küçük, Abdurrahman. "Alkarısı". *İslam Ansiklopedisi*, 2. Cilt (1989): 469.
- Mackenzie, Donald A. *Babil ve Asur Mitleri* (Çev. Nisan Benzergil). İzmir: İlya Yayınları, 2011.
- Muhakkik, Mehdi. *İbn-i Hindü ve Miftâh'ut-Tıb*. Tahran: McGill Üniversitesi İslamî Araştırmalar Enstitüsü Yayınları, 1988.
- Nafisi, Ali Akbar. *Farhang-i Nafisi (Nâzımu'l-Etibbâ)*. Tahran: Hayyam Yayınları, 1976.
- Ögel, Bahaeddin. *Türk Mitolojisi*. Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları, 1995.
- Polat, İrfan. "Türkiye Sahası Masal ve Efsanelerinde Korku Kültürü". Yayınlanmamış doktora tezi. Erzurum: Atatürk Üniversitesi, 2019.
- Propp, Vladimir. *Masalın Biçimbilimi*. (Çev. Mehmet Rifat ve Sema Rifat). İstanbul: B/F/S Yayınları, 1985.
- Sarpkaya, Seçkin. *Türklerin Şeytani Masalları - Türk Masal ve Efsanelerinde Demonik Varlıklar*. Ankara: Karakum Yayınları, 2018.
- Süyüfi, Celâleddin. *Rahmetü fi't-Tıbb ve'l-Hikme*. The Libraries Columbia University, dijital arşiv, basma eser.
- Şimşek, Esma. "Türk Kültüründe "Alkarısı" İnancı ve Bu İnanca Bağlı Olarak Anlatılan Efsaneler". *Akra Uluslararası Kültür Sanat Edebiyat ve Eğitim Bilimleri Dergisi* 12 (2017): 99-115.
- Timurtaş, Faruk. *Eski Türkiye Türkçesi*. Ankara: Akçağ Yayınları, 2005.
- Yıldız Altın, Kübra. "Hastalık Adları Bağlamında Kötü Ruhların Dönüşümü: Türkistan'dan Anadolu'ya". *Türk Dünyası İncelemeleri Dergisi* 19 (2019): 159-180.
- Yıldız, Naciye. "Sibirya Türklerinin Mitoloji ve İnançlarında Kötü Ruhlar". *Modern Türklük Araştırmaları Dergisi* 5 (2008): 84-93.
- URL 1: <https://kuran.diyaret.gov.tr/mushaf/kuran-meal> (Erişim Tarihi: 28.07.2020)
- URL 2: <https://sozluk.gov.tr/> (Erişim Tarihi: 01.08.2020)
- URL 3: <http://lib.eshia.ir/23022/10/3945> (Erişim Tarihi: 29.07.2020)
- URL 4: <https://www.vajehyab.com/> (Erişim Tarihi: 01.08.2020)

EKLER

Ümmü Sıbyan Risalesi'nin Türkçe Bölümü

(1) rivâyet olunur ki günlerden bir gün hazret-i süleymân 'aleyhi's-selâm şahrada gezer iken ve tahtını yel götürüp gider iken cümle şeyâtinler cinler ve ifrîdler ('ifrîtler) şol yanında şaf bağliyup tururlardı hattâ. bir dereye geldiler, ol dere içinde dürlü ağaçlar ve ejderhâlar bîhesâbsız var idi. insan olmağ kâbil degil idi. nâgâh süleymân 'aleyhi's-selâm ol araya vardı uğruna bir çirkin süratlu [raşd geldi] bir 'avrat gördi. başı açık ve saçları tağulmuş ve ejderhâ gibi ağzını açmış ve gözleri gök. yüce şavt ile çağırır idi. iki burnunun deliklerinden tütünlük çıkarıp ve ağzından odlar saçar ve od yalını gibi ağzından yılanlar çıkar ve tırnakları yerleri yırtar ve ağaçları kökiyle çeküp yerinden koparır ve nefesi yel gibi ve gözleri yıldırım gibi şakır. ol vaqt süleymân 'aleyhi's-selâm aña nazâr kıldı ve içine 'azîm korku düşdi. hemen secdeye vardı. secdesinde ve niyâzında سُبُوْحُ قُدُوسُ

(2) رَبَّنَا وَ رَبِّ الْمَلَائِكَةِ وَالرُّوحِ dedi secdeden başın kaldırap aytdı yâ mel'un sen kimsin ve adın (adıñ) nedür ve 'amelin nedür? mañlûkdan mısın ve yâ cinnî misin ve yahud ins misin veyâ şeyâtinlerden misin ve sâ'ir mañlûkdan mısın? ve hiç senden başka korkunç yüz görmedim dedi. ol mel'un dañı aytdı yâ nebî allâh insden ve cinnîlerden deglim, allâh-u te'âlânın mañlûkatındanım. bir kimseyim ki adıma ümmü sıbyân derler. allâh-u te'âlâ beni âdem, âdem oğlanlarına 'avratlarına ve âdem oğlanları üzerine beni musallağ kılmuşdı. ve benim 'amelim oldur ki hâmile 'avratlara varup cismine girüp rahminde ola(n) hamline mażarrat ederim. ol 'avrat hamlini bırağup (bırağup) fenâlığa düçâr olur. ve ba'zısının rahmine muzâyika verüp tar ederim. hatta veledini gözsüz ve elsiz bırağur ve ba'zısına mühlet veririm toğurunca kaçan ki canlu toğura ve veledin kuğasına bir şayha edüp çağırırım hemen canı teslim eder ve benim bu çağırımamdan hiç kimse haberdar olmaz. ve ba'zısını dañı korum canlu toğura ve şonra anın kemiklerine girüp ve mafşallarından gidüp her zaman zañmet ederim. ve

ba'zısının başına çıkup 'aklın giderüp mecnûn ederim. yâ nebî allâh ħoroz gibi öterim, deve küçüki gibi böğüririm

(3) ve arslan gibi pavkurım (pavkurırım). süleymân 'aleyhi's-selâm aytdı yâ mel'un adım ümmü şıbyân dersin, söyle sen ki âdem oğlanıklarına ve ana çocuklarına ve her kişiye mazarrat etmege seniñ kudretin var mıdır dedi. ol mel'un daĥi aytdı yâ nebî allâh âdem oğlanlarının şağırına ve kebirine yoĥdur ki benim kudretim ve mazarratım erişmiye. yâ nebî allâh bende üç yüz altmış altı mekir vardır, üç yüz altmış altı şürata girüp görünürim, ve üç yüz altmış altı yıl var her bir âdem oğlanlarının tamarlarına girerim, her bir dürlü zahmet veririm ve tabi'atların tağyir ederim. kaçan hava yüzünde uçsam berĥ-i ĥâfîf gibi silkinürim ve ĥatı yel gibi görünürim. ve gâĥi yel gibi gürlerim ol sa'at her kime ki raş (rast) gelüp bulursam anıñ üzerine düş olurım, kanadımla aña zarb ederim. ĥatîf'ül-kulüb ya'ni yürek oynaması zâhir olur ve bedeni ağırlık başar ve mufşallarına yel gibi girerim ve aklına ĥalel veririm ve nuĥşân ederim ve benjizini şararır ve cesedin arkalarını ve ĥalbine ĥam ve ĥuşşa ve zahmet veririm ve lerze ūtar ve ağız gözi eğilür eli ayağı meflûc ve sedd-i endâm olur. ve âdem oğlanlarının bedeninde ĥarınca gibi gezerim. yâ nebî allâh erden ve 'avratdan ve büyük küçük yoĥdur benim mekrimden kurtulsun.

(4) ve her kim elinde yağ bulasıĥ olup da yumadan yatırsa uyursa varup anıñ süñüğine sürünürim ve cismın arklarım ve yağını eridirim ve ĥarın şışırüp günden güne hiç dermânı ĥalmaz. ve daĥi bir kıızı matlıb etmege gelseler ol kızın etegi altına gizlenirim ve anı bağlarım ve daĥi dileyüp gelenlere çirkin göste(r)irim anları andan men' ederim, dönüp giderim. süleymân 'aleyhi's-selâm aytdı yâ mel'un âdem oğlanlarına böyle kudretin var böyle musallaĥ edersin ammâ sa'ir behâ'ime üzerine daĥi kudretin var mıdır dedi. ol mel'un daĥi aytdı yâ nebî allâh tavulda atlarım ve âĥırda ĥayvanlara ve şıĥırlara ve develere varınca deĥin bir âvâz çağ(ır)ırım ve anlara mazarrat yetiştiririm. ol sa'at benim şayĥımdan mazarrat erişür. anlar ol vaĥt fenâ olurlar ve ĥarınlarındaki rîşlerin (rîşelerin) dışarı bırakırlar ve anların endâmlar(ı) sedd olu(r) anlarıñ şâhibleri anlardan menfa'at bulmazlar, helâk olurlar. yâ nebî allâh hiç bir maĥlûk yoĥdur ki benim mazarratım yetişmeye meger ki esmâ'ul-lâhdan üzerinde te'avvuz götüre dedi. süleymân 'aleyhi's-selâm aytdı yâ mel'un hele şimdi sen benim elimde düşdüñ. elinde ben seni bend-i ūşedj ĥaydında olur (alur) ve ayaĥına ĥavı muĥkem temür bend ederim ve boĥazına temür zincir ururum ve seni yüzüne üstüne süre(r)im ve seni od üzerine

(5) biraĥurım ve seniñ üzerine ĥalay ve baĥır eridirim ve seni helâk ederim artık kimseye zarar (zarar) mekr edemiyenin ve kudretin olmiya dedi. ve ümmü şıbyân yâ nebî allâh ařla sen benim ĥaydında olamazsın ve beni zabd (zabt) etmege kudretin yoĥdur ve benim üzerine od yanmaz ve ĥalay ve ĥurşın ve baĥır daĥi erimez ve beni temür tutmaz ve beni bir şey' zebûn ĥılmaz illâ beni esmâ'ul-lâhdan te'avvuz (te'avvuz) edelirse beni ol zebûn eder, yoĥsa başka yüzden baña çäre yoĥdur dedi. süleymân 'aleyhi's-selâm aytdı yâ mel'un saña ne nesne ile te'avvuz etsünler dedi. mel'un aytdı yâ nebî allâh allâh te'âlânın 'azım esmâ'ları birle te'avvuz etsünler dedi. âdem 'aleyhi's-selâm du'asıdır anı okuyup ĥaĥ te'âlâ tövbesin ĥabul ĥıldı ol du'a budur [Arapça dua] ikinci nûĥ 'aleyhi's-selâm du'asıdır anı okuyup ĥarĥdan nicât buldı [Arapça dua]

(6) üçüncü eyyüb 'aleyhi's-selâm du'asıdır anı okuyup ĥaĥ te'âlâ marazın zâ'il ĥıldı ol du'a da budur [Arapça dua] dördüncü yünus 'aleyhi's-selâm du'asıdır [Arapça dua] beşinci ibrahîm 'aleyhi's-selâm du'asıdır anı okuyup nârdan nicât buldı ol du'a-yi ūşerîf budur [Arapça dua] andan süleymân 'aleyhi's-selâm yâ mel'un baña ĥaber vergil seniñ imran dilince adın nedir? ümm'üş-şıbyân aytdı yâ nebî allâh benim 'imran dilince on iki adım vardır evvelki ĥatyanuř, ikinci ĥanus, üçüncü merveş, dördüncü merâşin, beşinci ĥaraşın, altıncı şüş, yedinci 'arûs, sekizinci 'urular, toĥuzuncı

(7) selâĥurs, onuncu baĥrıyuls, on birinci ĥarsus, on ikinci melümâyüş. yâ nebî allâh bu atlarını (atları) âdemde ve benâ'tiden her kim bu atları esmâ'ul-lâh ile kendüye ta'vîz (ta'vîz) edüp yazup bele götüirse ümm'üş-şıbyân ūşerrinden emîn ola ve ĥaĥı ede bulunsa cem'i âfetlerden ve eskâzdan ve esĥâdan ve vesvâ-i ūşeytândan ve cin ve perĥiden ve dıv ve ifrîd ('ifrîd) ūşerrinden emîn ola. ammâ ol taşıyan âdemde ĥüsnî 'itîĥât güzel olmalı ve bu âyet-i ĥerĥim daĥi ta'vîz (ta'vîz) ede. ol âyet budur [Arapça âyet] andan süleymân 'aleyhi's-selâm aytdı hele ūşimdiki ĥâlde sen benim zabtımdasın, ebedj seni şalıvermem tâ ki benim ile bir ĥavı muĥkem ĥasem etmeyince dedi. min ba'd ařla ol 'ahde sen muĥâlifet etmeyesin dedi tâ ĥıyâmete deĥin dedi. andan ūşorra ümm'üş-şıbyân aytdı yâ nebî allâh seniñle bu 'ahdnâmeyi perĥitdim. allâh te'âlânın ulu atlarıyla ĥasem etdim ki ol esmâlar ile ve bu on iki atları ve ol 'ahdnâmeyi her kim götüirse vallâh ařla ben aña yakın olamayım (olamam) tâ ĥıyâmete deĥin ve ūşol eve daĥi giremeyim (giremem) ve her kimde seniñ ĥâtemin ola ben aña yakın olamayım (olamam) yâ nebî allâh dedi. ve ol 'ahdnâme üzerine ĥasem eyledi ki esmâ budur dedi [Arapça metin]

(8) ve bu 'ahdnâmeyi yazup ĥıfz eyleye. ol ulu allâh ĥaĥkı ki seni ĥaĥ peyĥamber verdi beñj âdemden ve benâ't-ı ĥavvadan her kim götüirse ben aña yakın olamayım (olamam) ve daĥi yer yüzünde ne ĥadar ūşeyâtin varsa hiç aña birinden ziyân deĥmiye, aña kimse yakın olmuya tâ ĥıyâmete deĥin. andan süleymân 'aleyhi's-selâm aytdı yâ mel'un allâh te'âlâ zıkrlerinden daĥi ziyâde eyle ki 'itîĥâd muĥkem olup göñüllerini tesellî bula dedi. ol daĥi aytdı yâ nebî allâh [Arapça metin] andan süleymân 'aleyhi's-selâm aytdı yâ mel'un allâh te'âlâ zıkrlerinden daĥi ziyâde eyle ki göñüllerde 'itîĥâd ziyâde olsun dedi ol daĥi aytdı yâ nebî allâh [Arapça metin] andan ūşorra süleymân 'aleyhi's-selâm aytdı bir daĥi ziyâde eyle göñüller mutma'in olsun ol daĥi aytdı [Arapça metin]

(9) andan süleymān ‘aleyhi’s-selām aytdı yā mel’un bu seniñ ‘ahdnāmeñ ile ben dañi seniñ üzerine bir ‘azım kâsem kılayım ki ol ‘azım seniñ ‘ahdnāmeñ ile götüreler ol ‘azāyım budur [Arapça metin].

Risalenin İlk Sayfası

